

Claudy Jongstra

De helende kracht van de aarde

Sociale betrokkenheid hoort bij de levensopdracht van Claudy Jongstra. Naast het ontwerpen van prachtige wandobjecten is ze momenteel bezig met een holistisch leertraject voor kinderen met autisme.

Gerbrich van der Meer

Stel, je plant een zaadje in de aarde. Waarom doet het ene het dan zo goed en heeft het andere het zo moeilijk? „Kijk”, zegt Claudy Jongstra. „Luister. Voel. Voed dan het zaadje met de goede grond. Dan krijgt hij pas echt de kans om zich te ontwikkelen.”

Na een bezoek een paar jaar geleden aan het Papagenohuis in Laren, keerde de viltontwerpster uit Spannum bewogen terug. Het was zo bijzonder te zien hoe muziek jongeren met autisme kunnen openen en hoe het echtpaar Jaap en Aaltje van Zweden deze jongvolwassenen met behulp van een leertraject weer perspectief bieden. „Juist kinderen met autisme vallen na de middelbare school in een gat. Ze zijn onconventioneel, passen vaak niet in het reguliere onderwijs. Het kan niet de bedoeling zijn om dan maar achter de computer te zitten. Ik geloof heel erg in de kwaliteit van het leven van alledag, in wat de natuur ons door het jaar heen te bieden heeft. Dat geeft zoveel levensvreugde.”

Claudy Jongstra komt het steeds weer tegen in de workshops die ze geeft. „Aarde, klei, wol, vilt, natuurlijke kleurstoffen; ze spreken dezelfde taal. Ze zijn zo dichtbij en wat zo bijzonder is: ze zijn in staat om je gevoelsleven laagje voor laagje te openen.”

„Als het werken met stoffen iets doet met de mensen, als het ze opent, geniet ik”, zo verwoordde Jongstra haar liefde voor vilt vier jaar geleden in het *Friesch Dagblad*. „Want dat is mijn missie: dat dat aloude primaire vilt in zijn oprechte puurheid de tastzin aanspreekt; dat het degene die de stof bevoelt of ermee werkt in verbinding brengt met zichzelf, met de mensen om zich heen en met datgene waar het in dit leven om draait.”

Aarde, klei, wol, vilt, natuurlijke kleurstoffen; ze spreken dezelfde taal

Volgend jaar opent Moma, het museum van moderne kunst in San Francisco, opnieuw zijn deuren, vertelt Jongstra. Haar viel de eer te beurt om als eerste kunstenaar een werk te ontwikkelen voor een van de muren in de toegangshal. „Vergelijk het met de wand die ik heb gemaakt voor het Fries Museum. Alleen is dit een wand zonder ruis; zonder deuren en dergelijke.”

De schetsen in gelen en witten liggen achter in het atelier. Ze hurkt naar bij een goudgeel kleed. „Voel je wat het doet? Dit is zo troostrijk, zo waarachtig. Ik noem dit het goud van de grond. Dit gaat voorbij schoonheid. Het is zo iets prachtigs. De gelagtheid van de stof, de eerlijkheid, de ontwikkeling. Om zo iets te scheppen: dat is strelend voor je zielenleven. Dat ervaar ik elke dag.”

En zij niet alleen. Ook anderen die in aanraking komen met haar wandobjecten worden geraakt. „Zie het als zielenvoeding. De een wordt dolenthousiast, de ander spreekt van troostend, een derde voelt zachtheid. Ieder geeft zijn eigen woorden aan dezelfde helende kwaliteiten.”

Een pilotdag voor jongeren met autisme bij haar thuis in het atelier, bevestigde haar overtuiging dat iedereen zich kan ontwikkelen. „Een dag lang hebben mijn studenten met deze complexe doelgroep gewerkt. Door het

werken met het natuurlijke materiaal wisten de jongeren zich verbonden met de wereld. Bijna vanzelfsprekend gingen ze met de studenten in gesprek. „Wanneer mogen we weer komen”, vroegen ze na afloop enthousiast. Voel je hun behoefte? Het was zo lastig om ze na zo'n dag weer los te laten.”

Opnieuw had Jongstra gezien dat verbondenheid met moeder natuur helend en openend werkt. Ze besloot haar ideeën verder uit te werken en een leertraject op te starten.

Vernieuwend

Het holistische concept heeft inmiddels een plek gekregen bij Farm of the world, onderdeel van Culturele Hoofdstad 2018. Dat onderdeel presenteert vernieuwende projecten rond de kracht en de waarde van het platteland. Het betreffende leertraject bevindt zich in Húns. „Een boerenstal is er al, net als een eeuwenoude akker waar straks rogge verbouwd gaat worden door de jongeren.” Gewoon met een handploeg, is de bedoeling. „Dit werktuig werpt de aarde naar één kant toe waarna de zonkracht de kiemkracht prachtig doet ontluiken.” Er is tijd, rust en aandacht voor de natuur. Er wordt gekookt en er worden plantaardige kleurstoffen ontwikkeld die gebruikt worden bij het verven van de wol in de werkplaats in Spannum.

Gasten worden ontvangen in een culturele setting en ook Jongstra zelf wil zich verder bekwalen in deze nieuwe context. „Het wordt een traject van vier jaar waarin de jongeren eigenwaarde en voldoening ervaren en uiteindelijk zelfstandig een schooltuin kunnen beheren.” Haar ogen glinsteren. „Het zou toch fantastisch zijn als dit zich uitzaait in de overige provincies van Nederland. Daarom is het zo belangrijk om mensen te vinden die dit project een warm hart toedragen.”

Het leertraject tekent de werkwijze van deze stoftontwerpster uit Roermond. „Sociale betrokkenheid hoort bij mijn levensopdracht. Daarom is Californië ook zo'n heerlijk werkveld voor mij. Het bedrijfsleven daar snapt mijn holistische visie. Hoe alles met elkaar in verbinding staat. De mensen daar vinden het ook logisch om zich daarmee te verbinden. Ik voel me daar echt gedragen.”

Toch blijft ze trouw aan Fryslân. „Het is fijn om hier te werken, om stu-

denten op deze plek van inkeer op te leiden. En ik ben dankbaar voor de loyaliteit van de mensen hier en het succes dat ze me gunnen. Ook de rust wil ze voor geen goud missen. „Beschouw me als een teruggetrokken creatieveling die tegelijkertijd graag de wereld in trekt.”

Mode met een ziel

Afgestudeerd als modevormgeefster aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht betekende een bezoek aan de internationale stoffenbeurs Première Vision Paris indertijd een ommekeer. „Het enorme aanbod aan stoffen dat ieder halfjaar verandert. Dat hele hurry-systeem. Daar wil ik me niet aan verbinden, besloot ik.” Een nieuwe richting gaf het verhaal over de Duitse beeldend kunstenaar Joseph Beuys (1921-1986). In de Tweede Wereldoorlog neergeschoten tijdens een vliegtuigmisje over de Krim werd hij gevonden door nomaden. De Tataren smeerden de bijna doodgevroren radiotechnicus in met vet en wikkelden hem in vilt om hem warm te houden. Het betekende zijn redding. „Wol is zo briljant”, vertelt Jongstra gedreven. „Het geeft je een huis, het beschermt en het is comfortabel.”

Nog steeds houdt ze van mode. Maar wel met een ziel. „Als ik kleren koop, koop ik ze van ontwerpers of studenten die ik ken. In New York vind je veel modemerkjes. *Social fashion* is dat, bezield kleding.” Momenteel doet ze een klein project met een modeontwerper uit New York. Ik heb een collectie stof gemaakt met behulp van medicinale kruiden die alleen gekleurd kan worden als er een verse opbrengst is. Eigenlijk spreek je dan niet meer van fashion of mode. Het zijn kleren die je gewoon graag altijd bij je wilt hebben omdat je je er zo prettig in voelt.”

Maar ook dicht bij huis gebeuren zulke mooie dingen, vertelt ze. Zoals Marius del Grosso die dit voorjaar het iepenloftspul *Ro & Julia* regisseerde. Tijdens het maakproces vormden de kwaliteiten van de jongeren het uitgangspunt. „Dat vind ik zo bijzonder. Marius verdient gewoon een lintje. Je zag de kinderen tot bloei komen. Niks geen audities, maar er in vertrouwen van uitgaan dat ieder mens zijn waarde heeft. Dat is precies waar het om draait. Dus wilde ik graag meewerken. Uiteindelijk hebben wij voor de kostums en het decor gezorgd.”

Foto boven: Claudy Jongstra in haar werkplaats. Op de achtergrond de kleur groen die ze gebruikte voor de wandbespanning in de Denkkamer. Linksonder: Claudy Jongstra druk bezig met het ontwikkelen van plantaardige verfstoffen. Rechtsonder: Maister, gespeeld door Eabel Jongstra, gehuld in een mantel, speciaal gemaakt voor het iepenloftspul *Ro & Julia* Foto's: Marchje Andringa